

50 Χρόνια από την Τουρκική Εισβολή και Κατοχή Διαρκές Έγκλημα κατά της Ανθρωπότητας (Υποχρέωση της Κύπρου να προσφύγει στο Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο)

Δρ Μιχάλη Σταυρινού, Διδάσκοντα Διεθνές Δίκαιο στο Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου, και Ξενοφών Φώτιος Καλαντζής, Προπτυχιακός Φοιτητής, Νομική Σχολή, Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου

Υποστηρίζεται από την τουρκική πλευρά ότι οι πράξεις στις οποίες προέβη το Καλοκαίρι του 1974, καθώς και η από τότε συνεχιζόμενη μέχρι σήμερα παρουσία των τουρκικών στρατευμάτων στα εδάφη της Κυπριακής Δημοκρατίας, (εισβολή και κατοχή), είναι νόμιμη και σύμφωνη με το Διεθνές Δίκαιο. Καμία παραβίαση, ισχυρίζεται η τουρκική πλευρά, του Διεθνούς Δικαίου δεν έχει γίνει από την ίδια, αφού ενήργησε, όπως επικαλείται, σύμφωνα με την Συνθήκη Εγγυήσεως της Κυπριακής Δημοκρατίας. Υποστηρίζει επίσης ότι το Κυπριακό ζήτημα είναι ζήτημα αμιγώς πολιτικό και όχι νομικό, άρα δεν αφορά ζητήματα Διεθνούς Δικαίου. Με την τραγική αφορμή της συμπλήρωσης 50 ετών από την τουρκική εισβολή στην Κύπρο, χωρίς η διεθνής κοινότητα να μπορέσει να ανατρέψει τα παράνομα αποτελέσματά της, θα εξεταστούν οι νομικές πτυχές των γεγονότων του 1974, αλλά και αυτών που ακολούθησαν. Επίσης, ως φόρος τιμής για όσους αγωνίστηκαν και αγωνίζονται για την ανατροπή των παράνομων τετελεσμένων, θα υποβληθούν εισηγήσεις, στο τέλος του άρθρου, για σύννομους τρόπους επιδίωξης αποκατάστασης της νομιμότητας στην επικράτεια της Κυπριακής Δημοκρατίας. Εδώ έγκειται και η βαρύνουσα υποχρέωση της Κύπρου να προσφύγει ενώπιον του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου.

1. Θεμελίωση του Παρανόμου της Εισβολής, το Έγκλημα της Επιθετικότητας, το Έγκλημα της Εθνοκάθαρσης, όπως και Εγκλήματα Πολέμου, καθώς και Εγκλήματα κατά της Ανθρωπότητας, που επιτελέστηκαν και συνεχίζουν να επιτελούνται στην Κύπρο

Α) Εισβολή

Η Τουρκική θέση περί νόμιμης επέμβασης^[1] στο ανεξάρτητο Κράτος της Κυπριακής Δημοκρατίας, εδράζεται σε μια ανεδαφική προσπάθεια να δικαιολογηθεί αυτή η παρανομία στις πρόνοιες του άρθρου 4 της Συνθήκης

Εγγυήσεως του 1960^[2], ιδίως δε στην δεύτερη παράγραφο της. Επιπλέον, προβάλλεται σαν ισχυρισμός ότι η «Ειρηνευτική Επιχείρηση Κύπρου», όπως η Τουρκία ονομάζει την εισβολή, συνιστά μία νόμιμη ανθρωπιστική παρέμβαση υπέρ των Τουρκοκυπρίων και την άσκηση του δικαιώματος που διατηρούσαν αυτοί στην αυτοάμυνα. Εκτός των άλλων, οι ενέργειες της Τουρκίας από το 1974 μέχρι σήμερα στην Κύπρο εμπίπτουν στην επιτέλεση του εγκλήματος της Επιθετικότητας, ένα Έγκλημα που έχει υπαχθεί στην αρμοδιότητα του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου.

« προβάλλεται σαν ισχυρισμός ότι η «Ειρηνευτική Επιχείρηση Κύπρου», όπως η Τουρκία ονομάζει την εισβολή, συνιστά μία νόμιμη ανθρωπιστική παρέμβαση υπέρ των Τουρκοκυπρίων»

^[1] Όπως χαρακτηριστικά διαφαίνεται ότι υποστηρίζει η Τουρκία, μέσα από την επίσημη ιστοσελίδα του τουρκικού υπουργείου εξωτερικών. Cyprus / Republic of Türkiye Ministry of Foreign Affairs (mfa.gov.tr)

^[2] Το οποίο αναφέρει (στα αγγλικά): « In the event of a breach of the provisions of the present Treaty, Greece, Turkey and the United Kingdom undertake

to consult together with respect to the representations or measures necessary to ensure observance of those provisions.

In so far as common or concerted action may not prove possible, each the three guaranteeing Powers reserves the right to take action with the sole aim of re-establishing the state of affairs created by the present Treaty.

50 Χρόνια από την Τουρκική Εισβολή και Κατοχή

Σύμφωνα όμως, με το άρθρο 2 παρ. 4 του Χάρτη του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών^[3], το οποίο αποτελεί θεμέλιο λίθο της διεθνούς έννομης τάξης: «Όλα τα Μέλη στις διεθνείς τους σχέσεις θα απέχουν από την απειλή ή τη χρήση βίας, που εκδηλώνεται είτε εναντίον της εδαφικής ακεραιότητας ή της πολιτικής ανεξαρτησίας οποιουδήποτε κράτους, είτε με οποιαδήποτε άλλη ενέργεια ασυμβίβαστη προς τους Σκοπούς των Ηνωμένων Εθνών». Το άρθρο αυτό έχει παραβιαστεί πολλάκις^[4] και συνεχίζει να παραβιάζεται από την Τουρκία, με πλέον χαρακτηριστική την περίπτωση των γεγονότων του 1974, όταν η Τουρκία χρησιμοποίησε ένοπλη βία εναντίον της εδαφικής ακεραιότητας και της πολιτικής ανεξαρτησίας της Κυπριακής Δημοκρατίας, μία κατάσταση, η οποία συνεχίζεται για μισό αιώνα, μέσω της στρατιωτικής κατοχής του ενός τρίτου της επικράτειας της Κυπριακής Δημοκρατίας. Σύμφωνα δε, με το άρθρο 103 του Χάρτη του ΟΗΕ: «Αν υπάρχει σύγκρουση ανάμεσα στις υποχρεώσεις που έχουν τα Μέλη των Ηνωμένων Εθνών, σύμφωνα με αυτόν το Χάρτη και στις υποχρεώσεις που πηγάζουν από οποιαδήποτε άλλη διεθνή συμφωνία, θα υπερισχύουν οι υποχρεώσεις που πηγάζουν από αυτόν το Χάρτη». Έτσι γίνεται κατανοητό πως ακόμη και σε περίπτωση που θα υπήρχε κάποια διεθνής συνθήκη, όπως ισχυρίζεται η Τουρκία, που θα έδινε το δικαίωμα στην Τουρκία να επιτεθεί – να παρέμβει στρατιωτικά στην Κύπρο –, η πρόβλεψη αυτή θα ήταν άκυρη, καθώς έρχεται σε πλήρη αντίθεση με τις πρόνοιες του Χάρτη του ΟΗΕ. Τέτοια πρόνοια στην υπ' αναφορά Συνθήκη, που να δικαιολογεί την τουρκική επιθετικότητα σε βάρος της Κύπρου, ούτως ή άλλως, δεν υφίσταται.

Στο Άρθρο 4 της Συνθήκης Εγγυήσεως αναφέρεται πως αν παραβιαστούν οι πρόνοιες της Συνθήκης, όπως αυτές περιγράφονται στα άρθρα 1-3, τα συμβαλλόμενα μέρη, η Ελλάδα, η Τουρκία και το Ηνωμένο Βασίλειο, οφείλουν να διαβουλευτούν μεταξύ τους για να διασφαλίσουν την τήρηση των προνοιών της Συμφωνίας. Αν η συμφωνία για κοινή δράση δεν καταστεί εφικτή, τότε κάθε ένα από τα συμβαλλόμενα μέρη δύναται να προβεί μόνο

του σε ενέργειες, και ασφαλώς όχι σε στρατιωτική επέμβαση, που μοναδικό σκοπό έχουν την αποκατάσταση του status quo ante, δηλαδή της συνταγματικής τάξης στην Κυπριακή Δημοκρατία, όπως αυτή καθορίζεται από την Συνθήκη Εγγυήσεως, Εγκαθίδρυσης και Συμμαχίας, της Κυπριακής Δημοκρατίας. Καταρχάς, η Τουρκία δεν αιτήθηκε επίσημα και νομότυπα, την από κοινού επέμβαση στο νησί μαζί με τις άλλες εγγυήτριες δυνάμεις, ούτε, έστω, της Μεγάλης Βρετανίας, με βάση τα διεθνή πρότυπα, με νομότυπο τρόπο, αλλά μόνο με προσχηματικό τρόπο, αφού το ζήτημα αυτό ηγέρθηκε προφορικά και μόνο κατά την διάρκεια επίσκεψης του Τούρκου Πρωθυπουργού Ετσεβίτ στη Βρετανία. Επίσης, όμως, και αυτή η επισήμανση αποτελεί την σημαντικότερη από νομικής άποψης διαπίστωση, είναι σαφές και αυταπόδεικτο πως η τουρκική εισβολή δεν είχε στόχο την προστασία και την αποκατάσταση της συνταγματικής τάξης στην Κυπριακή Δημοκρατία, αλλά την διχοτόμηση του νησιού, όπως αποδείχθηκε από τις μεθοδευμένες και χρονικά επακόλουθες και εξελικτικές αναβαθμίσεις των αποσχιστικών της δράσεων στα κατεχόμενα, οι οποίες καταδικάστηκαν από την Διεθνή Κοινότητα και τον ίδιο τον ΟΗΕ. Επίσης, αναίρεται η συναφής τουρκική επιχειρηματολογία, εξαιτίας και της εθνοκάθαρσης σε βάρος των Ελληνοκυπρίων και της συνολικής αλλαγής του status quo στο νησί, που μεθοδευμένα και πάλι έκτοτε υλοποιεί η Άγκυρα, όπως καταδεικνύουν και οι συναφείς Αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Αν, όπως ισχυρίζεται η τουρκική πλευρά, ο μόνος στόχος ήταν αυτός που πράγματι αποσκοπούσε στην αποκατάσταση της συνταγματικής νομιμότητας, όπως προβλέπεται στο άρθρο 4, τότε, αφενός, της εισβολής θα έπρεπε να έχουν προηγηθεί άλλα μη ένοπλα μέτρα, χωρίς χρήση βίας, καθώς αυτά θα ήταν αρκετά για την πτώση της πραξικοπηματικής κυβέρνησης, αφετέρου δε, δεν θα επιδίωκε και την από-αναγνώριση της Κυπριακής Δημοκρατίας, αφού και το Ηνωμένο Βασίλειο, ο άλλος εγγυητής ακόμα στηρίζει την νομιμότητα της Κυπριακής Δημοκρατίας. Επιπλέον,

«η τουρκική εισβολή δεν είχε στόχο την προστασία και την αποκατάσταση της συνταγματικής τάξης στην Κυπριακή Δημοκρατία, αλλά την διχοτόμηση του νησιού»

[3] Εφεξής χάριν συντομίας: ΟΗΕ

[4] Αναφέρεται ενδεικτικά το παρόνομο τουρκικό casus belli εναντίον της Ελλάδος για την ενδεχόμενη από

αυτή νόμιμη επέκταση των χωρικών της υδάτων στα 12 ναυτικά μίλια, όπως ακριβώς προβλέπει το διεθνές δίκαιο.

Διεθνές Δίκαιο

η συνταγματική τάξη στην Κύπρο αποκαταστάθηκε στις 23 Ιουλίου 1974, μόνο οκτώ ημέρες, μετά το Πραξικόπημα που έδωσε αφορμή στην Τουρκία να εισβάλει στην Κύπρο, αφού η πραξικοπηματική κυβέρνηση του Νίκου Σαμψών παραιτήθηκε και ανέλαβε ως προεδρεύων ο Γλαύκος Κληρίδης, υπό την ιδιότητά του ως Πρόεδρος της Βουλής, σύμφωνα με το Σύνταγμα της Κυπριακής Δημοκρατίας. Άρα, και εάν υποθέσουμε ότι η Τουρκία είχε κάποιο νομιμοφανές δικαίωμα παρέμβασης, που στην πραγματικότητα δεν είχε, αυτό εξέλειπε στις 23 Ιουλίου 1974, οπότε και έπρεπε να αποσύρει τα στρατεύματα της από την Κύπρο. Ως λόγους της στρατιωτικής δράσης της στην Κύπρο, αυτούς επικαλέστηκε η ίδια η Τουρκία από το βήμα της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ. Τέτοια βέβαια προληπτικά ή αποκαταστατικά μέτρα ποτέ δεν λήφθηκαν από την Τουρκία. Σίγουρα επίσης, αν ο σκοπός της Άγκυρας ήταν η αποκατάσταση της συνταγματικής τάξης, θα έπρεπε η στρατιωτική της επέμβαση να ήταν πολύ μικρότερης κλίμακας, εκ διαμέτρου αντίθετη με τους μεγάλους αριθμούς των τουρκικών στρατευμάτων και πολεμικών μέσων που χρησιμοποιήθηκαν και που αποβιβάστηκαν στο νησί. Στην πραγματικότητα, η εισβολή συνεχίστηκε με την δεύτερη φάση της, και παρά την αποκατάσταση της Συνταγματικής Τάξης, όταν στις 14 Αυγούστου 1974, η Τουρκία εξαπέλυσε εκ νέου επίθεση, αφού με υπαιτιότητά της τερμάτισε την εκεχειρία που είχε επιτευχθεί στο πλαίσιο των διαπραγματεύσεων που είχαν ξεκινήσει στην Γενεύη. Στην δεύτερη αυτή φάση της εισβολής η Τουρκία κατέλαβε το 36.4% της Κύπρου. Έτσι, καθίσταται σαφές πως η Τουρκία δεν ενήργησε όπως το άρθρο 4 της Συνθήκης Εγγυήσεως όριζε, αντίθετα παραβίασε κατάφορα το άρθρο 2 της Συνθήκης Εγγυήσεως, το οποίο προβλέπει πως «οι εγγυήτριες δυνάμεις οφείλουν να αναγνωρίζουν και να εγγυούνται την ανεξαρτησία, την εδαφική ακεραιότητα και την ασφάλεια της Κυπριακής Δημοκρατίας».

« η Τουρκία δεν ενήργησε όπως το άρθρο 4 της Συνθήκης Εγγυήσεως όριζε, αντίθετα παραβίασε κατάφορα το άρθρο 2 της Συνθήκης Εγγυήσεως»

Υποστηρίζεται^[5] επίσης από την Τουρκία ότι η εισβολή ήταν «ανθρωπιστική παρέμβαση», με σκοπό την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των Τουρκοκυπρίων, οπότε θα δικαιολογείτο, δήθεν, με βάση το Διεθνές Δίκαιο. Το επιχείρημα αυτό καταρρίπτεται και επί του πεδίου και δεν έχει καμία νομική ή πραγματική βάση. Αρχικά, γίνεται αποδεκτό^[6] πως τα δικαιώματα των Τουρκοκυπρίων δεν παραβιάστηκαν, ούτε σε μία περίπτωση, κατά την περίοδο αυτή των οκτώ ημερών του πραξικοπήματος. Συγκεκριμένα δεν σημειώθηκε τεκμηριωμένα από κανέναν διεθνή αντικειμενικό παρατηρητή ούτε μία δολοφονία μέλους της τουρκοκυπριακής κοινότητας, καμία επίθεση σε Τουρκοκύπριο ή στην ιδιοκτησία του και δεν σημειώθηκε καμία αναγκαστική μετακίνηση Τουρκοκυπρίου. Επίσης, ουδεμία δήλωση έγινε που να εθεωρείτο ότι αποτελούσε απειλή για τους Τουρκοκυπρίους, αντιθέτως, έγιναν δηλώσεις ότι το ζήτημα ήταν καθαρά θέμα της Ελληνοκυπριακής κοινότητας και δεν αφορούσε τους Τουρκοκυπρίους. Έτσι, γίνεται κατανοητό ότι δεν υφίστατο αιτία ή καν αφορμή για τέτοιου είδους ανθρωπιστική παρέμβαση. Το επιχείρημα αυτό όμως στερείται παντελώς και νομική βάση. Χαρακτηριστικά, σημειώνεται πως δεν υπάρχει στον Χάρτη του ΟΗΕ άρθρο που ρητά να επιτρέπει την ανθρωπιστική παρέμβαση. Είναι λοιπόν ζήτημα ερμηνείας αν γίνεται νομικά αποδεκτή μια τέτοια παρέμβαση. Μία παρέμβαση τέτοιου είδους θα στηριζόταν στο άρθρο 1 παρ. 3 του Χάρτη του ΟΗΕ, το οποίο αναφέρεται στην προστασία των δικαιωμάτων διεθνώς. Όμως η πιθανή αποδοχή της ανθρωπιστικής παρέμβασης ως νόμιμης παρέμβασης σε ξένο κράτος έρχεται σαφώς σε αντίθεση με το θεμελιώδες άρθρο 2 παρ. 4 και 7 του Χάρτη του ΟΗΕ. Σε κάθε περίπτωση γίνεται αποδεκτό^[7] πως αν ήταν θεμιτή από τα μέλη του ΟΗΕ η θεσμοθετημένη ύπαρξη ανθρωπιστικής παρέμβασης, θα είχε αυτή κωδικοποιηθεί στο πλαίσιο του Χάρτη του ΟΗΕ και δεν θα αποτελούσε ζήτημα ερμηνείας. Βέβαια αν θεσμοθετείτο τέτοιος όρος, θα ήταν πολύ πιθανό ότι εν τέλει

^[5] Cyprus / Republic of Türkiye Ministry of Foreign Affairs (mfa.gov.tr)

^[6] Kypros Chrysostomides, The Republic of Cyprus, A study on International Law, Martinus Nijhoff Publishers, 2000, σελ. 131

^[7] A. Randelzhofer, In B. Simma, The Charter of the United Nations, A commentary, English Edition, σελ. 123-124.

50 Χρόνια από την Τουρκική Εισβολή και Κατοχή

θα χρησιμοποιείτο κατά κόρον από επιθετικές δυνάμεις ως νομική επίφαση για τις παράνομες πράξεις τους, όπως ακριβώς συμβαίνει με την Τουρκία. Ακόμη, όμως, και αν γίνει δεκτή η ύπαρξη και η νομιμότητα της ανθρωπιστικής παρέμβασης στο Διεθνές Δίκαιο, η εισβολή στην Κύπρο από την Τουρκία σε καμία περίπτωση δεν θα πληρούσε τα κριτήριά της. Αυτά, όπως αναλύονται διεξοδικά από τον Α. Pauer^[8], συνίστανται σε σοβαρή παραβίαση των ανθρωπιστικών αρχών και απάνθρωπη μεταχείριση ανθρώπων, η οποία πρέπει να γίνεται σε μεγάλη κλίμακα. Μόνο τότε δικαιολογείται ανθρωπιστική παρέμβαση, αν βέβαια γίνει δεκτό ότι δικαιολογείται και νομιμοποιείται από το Διεθνές Δίκαιο, πράγμα που δεν τεκμηριώνεται να συμβαίνει^[9]. Σε κάθε περίπτωση τα πιθανά κριτήρια για ανθρωπιστική παρέμβαση δεν πληρούνται στην περίπτωση των γεγονότων της Κύπρου του 1974. Ούτως ή άλλως, η επικρατούσα άποψη μεταξύ των πλέον επιφανών Διεθνολόγων είναι ότι, η ανθρωπιστική επέμβαση δεν επιτρέπεται από το Διεθνές Δίκαιο.

Η τουρκική πλευρά επιχειρηματολογεί ακόμα πως, με την εισβολή άσκησε το νόμιμο δικαίωμα της σε αυτοάμυνα, σύμφωνα με το άρθρο 51 του Χάρτη του ΟΗΕ. Το επιχείρημα αυτό είναι στην ουσία αυτό-καταρριπτόμενο, καθώς ουδέποτε κηρύχθηκε πόλεμος από την Κυπριακή Δημοκρατία στην Τουρκία και δεν επιχειρήθηκε καμία επίθεση της Κύπρου σε τουρκικό έδαφος, (συνέβη το ακριβώς αντίθετο), ενώ, ούτε καν απειλήθηκε η Τουρκία, [πώς θα μπορούσε άλλωστε να απειληθεί, η Τουρκία από την μικρή Κύπρο;], ή ακόμα και η Τουρκοκυπριακή κοινότητα, με την περιφερειακή δύναμη Τουρκία, σε απόσταση αναπνοής; Συνάγεται λοιπόν από όλα τα παραπάνω πως η εισβολή της Τουρκίας ήταν παράνομη, χωρίς νομική βάση και ότι απλά αποτελούσε υλοποίηση ενός μακροχρόνιου σχεδιασμού επεκτατικής πολιτικής, με πρόσχημα όλες τις πιο πάνω νομιμοποιητικές ανεδαφικές αιτιάσεις. Δεν ήταν όμως η

μόνη παράνομη πράξη, από πλευράς Διεθνούς Δικαίου, της Τουρκίας στην Κύπρο το 1974.

Β) Εθνοκάθαρση και Εγκλήματα Πολέμου, όπως και Εγκλήματα κατά της Ανθρωπότητας

Τα τουρκικά στρατεύματα κατά την διάρκεια της εισβολής, αλλά και μετά από αυτή, επιδόθηκαν στην προσπάθεια εθνοκάθαρσης του κατεχόμενου μέρους του νησιού. Χιλιάδες Ελληνοκύπριοι δολοφονήθηκαν, συμπεριλαμβανομένων αμάχων, γυναικών και παιδιών, ενώ σημειώθηκαν πάρα πολλοί βιασμοί γυναικών^[10]. Επίσης χιλιάδες άμαχοι Ελληνοκύπριοι απήχθησαν από τον τουρκικό στρατό και η τύχη τους παραμένει άγνωστη, σε πολλές περιπτώσεις ακόμα και μέχρι σήμερα, 50 χρόνια μετά. Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία του κυπριακού Υπουργείου Εξωτερικών^[11] εκτοπίστηκαν υπό καθεστώς βίας και τρομοκρατίας 162.000 Ελληνοκύπριοι από τις πατρογονικές τους εστίες, επιδιώκοντας η Τουρκία, μέσω μιας τέτοιας πολιτικής, την αλλοίωση της πληθυσμιακής σύστασης του νησιού, σκοπό που προσπαθεί η Τουρκία να πετύχει και με τον παράλληλο παράνομο εθνικισμό των κατεχόμενων, ένα άλλο Έγκλημα Πολέμου. Σύμφωνα με την άποψη που υιοθετεί ο Κ. Χρυσостоμίδης^[12], η εθνοκάθαρση ορίζεται ως: «η μετατροπή μιας περιοχής σε εθνικά ομοιογενή με την χρήση βίας και εκφοβισμού με σκοπό να αφαιρέσει πρόσωπα ή συγκεκριμένες ομάδες ανθρώπων από την περιοχή». Το Έγκλημα της Εθνοκάθαρσης εμπίπτει νομικά στον γενικό όρο των Εγκλημάτων κατά της Ανθρωπότητας, όπως αυτά ορίζονται στο άρθρο 7 του Καταστατικού της Ρώμης του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου. Διαπράχθηκαν επίσης από την επιτιθέμενη παρανόμως Τουρκία και άλλα Εγκλήματα Πολέμου, σύμφωνα με το άρθρο 8 του Καταστατικού της Ρώμης του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου, (δολοφονίες αστικού πλη-

«Το Έγκλημα της Εθνοκάθαρσης εμπίπτει νομικά στον γενικό όρο των Εγκλημάτων κατά της Ανθρωπότητας»

[8] Α. Pauer, Die Humanitäre Intervention, σελ. 14-23, 197-207.

[9] Kypros Chrysostomides, The Republic of Cyprus, A study on International Law, Martinus Nijhoff Publishers, 2000, σελ. 132

[10] Οι βιασμοί Ελληνοκυπρίων γυναικών ήταν τόσο πολλοί ώστε οδήγησαν την Εγκλησία της Κύπρου να επιτρέψει για τις περιπτώσεις αυτές την έκτρωση.

[11] Τουρκική στρατιωτική εισβολή και κατοχή - MFA

[12] Kypros Chrysostomides, The Republic of Cyprus, A study on International Law, Martinus Nijhoff Publishers, 2000, σελ. 160

Διεθνές Δίκαιο

θυσμού, δολοφονίες αιχμαλώτων, καταστροφή νοσοκομείων και μη στρατιωτικών στόχων, βασανισμοί, απάνθρωπη μεταχείριση, κ.ο.κ.). Επίσης, με τις φρικτές πράξεις της, η Τουρκία παραβίασε και τις πρόνοιες για την προστασία των αμάχων σε εμπόλεμη ζώνη της 4ης Σύμβασης της Γενεύης του 1949. Η Σύμβαση της Γενεύης είναι εφαρμοστέα και στην περίπτωση της Κύπρου, καθώς όπως προβλέπεται από το άρθρο 2 της Σύμβασης: «η παρούσα Σύμβαση θα πρέπει να εφαρμόζεται σε όλες τις περιπτώσεις πολέμου που έχει κηρυχθεί ή άλλου είδους στρατιωτικής σύγκρουσης ... ακόμα και αν η κατάσταση πολέμου δεν αναγνωρίζεται από ένα από τα αντιμαχόμενα μέρη». Έτσι ακόμη και αν η Τουρκία δεν αναγνωρίζει την εμπόλεμη κατάσταση με την Κυπριακή Δημοκρατία, οι πράξεις της κρίνονται παράνομες βάσει της Σύμβασης της Γενεύης.

II. Κατοχή, Ανακήρυξη του Ψευδοκράτους και Εποικιοσμός των κατεχόμενων

A) Κατοχή

Η τουρκική πλευρά ισχυρίζεται πως δεν υφίσταται κατοχή εδάφους ξένου κράτους, αλλά στηριζόμενη στο «επιχείρημά» της ότι, η εισβολή δήθεν ήταν νόμιμη, επικαλείται ότι τα κατοχικά στρατεύματα παραμένουν στην Κύπρο για την προστασία των Τουρκοκυπρίων. Η θέση αυτή δεν έχει απολύτως καμία νομική βάση. Σύμφωνα με το άρθρο 42 των Πρωτοκόλλων που έχουν προστεθεί στη Σύμβαση της Χάγης του 1907: «Κομμάτι εδάφους θεωρείται κατεχόμενο όταν πραγματικά έχει τεθεί υπό την εξουσία εχθρικού στρατού. Η κατοχή εκτείνεται μόνο στο έδαφος στο οποίο τέτοια εξουσία έχει εγκαθιδρυθεί και δύναται να ασκηθεί». Είναι σαφές πως ο έλεγχος που ασκεί σήμερα η Τουρκία με τις 40.000 περίπου κατοχικά στρατεύματα στο βόρειο κομμάτι της Κυπριακής Δημοκρατίας και τον τεράστιο στρατιωτικό εξοπλισμό, εμπίπτει ακριβώς στο ρυθμιστικό πεδίο της διάταξης αυτής. Συγκεκριμένα, η Τουρκία κατέχει μέχρι και σήμερα, 50 χρόνια μετά, το 36.4%

των εδαφών της Κυπριακής Δημοκρατίας, ασκώντας την εξουσία της απευθείας, (χωρίς αντιπρόσωπο), τα πρώτα 9 χρόνια, ενώ από όταν ανακηρύχθηκε το ψευδοκράτος, το 1983, και μέχρι σήμερα, μέσω ενός καθεστώτος-μαριονέτας, (puppet regime), μιας «υποτελούς τοπική διοίκησης», σύμφωνα με το ΕΔΑΔ. Επιπλέον, με βάση το Διεθνές Δίκαιο, ξένος στρατός δεν επιτρέπεται να έχει παρουσία στο έδαφος ενός κράτους, χωρίς την συγκατάθεση του νόμιμου κράτους, σε αυτή την περίπτωση της Κυπριακής Δημοκρατίας. Η δήθεν επίκληση από την Τουρκία, ότι βρίσκεται στην Κύπρο ο στρατός της κατόπιν πρόσκλησης του ψευδοκράτους δεν έχει εφαρμογή, αφού αυτό το παράνομο μόρφωμα έχει κηρυχθεί από το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ, παράνομο, άκυρο και άνευ νομικής επίπτωσης, (Ψηφίσματα 541/83 και 550/84).

Το γεγονός ότι υφίσταται παράνομη στρατιωτική κατοχή από την Τουρκία σε εδάφη της Κυπριακής Δημοκρατίας γίνεται ευρέως αποδεκτό. Ειδικότερα, την θέση αυτή υιοθετεί η Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ σε πολλαπλά της Ψηφίσματα, με χαρακτηριστικότερα: Πρώτον, το Ψήφισμα 33/15 της 9ης Νοεμβρίου του 1978, που αναφέρει: «Η συνεχιζόμενη παρουσία ξένων ένοπλων δυνάμεων και ξένου στρατιωτικού προσωπικού στην εδαφική επικράτεια της Κυπριακής Δημοκρατίας και το γεγονός ότι μέρος της εδαφικής της επικράτειας είναι ακόμα κατεχόμενο από ξένες δυνάμεις...». Δεύτερον, το Ψήφισμα της Γενικής Συνέλευσης 37/252 της 13ης Μάιου του 1983 απαιτεί: «την άμεση απόσυρση όλων των κατοχικών δυνάμεων από το έδαφος της Κυπριακής Δημοκρατίας». Επίσης την κατάσταση που επικρατεί στο 36.4% των εδαφών της Κυπριακής Δημοκρατίας αναγνωρίζουν ως Κατοχή το σύνολο της επιστημονικής κοινότητας του Διεθνούς Δικαίου, παραδείγματος χάριν οι διεθνούς κύρους Καθηγητές Brownlie^[13], Dugard και Macdonald^[14]. Συνάγεται λοιπόν από τα παραπάνω πως, η τουρκική συνεχιζόμενη κατοχή είναι παράνομη, σύμφωνα με τις πρόνοιες του άρθρου 2 παρ. 4, όπως αυτό αναλύθηκε πιο πάνω, του

« η τουρκική συνεχιζόμενη κατοχή είναι παράνομη, σύμφωνα με τις πρόνοιες του άρθρου 2 παρ. 4»

[13] I. Brownlie, Recognition in Theory and Practice, 53 British Yearbook of International Law(1982) 197, σελ. 203

[14] Για τους Dugard και Macdonald: Kypros Chrysostomides, The Republic of Cyprus, A study on International Law, Martinus Nijhoff Publishers, 2000, σελ. 144

50 Χρόνια από την Τουρκική Εισβολή και Κατοχή

Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών, καθώς η Τουρκία με την απειλή χρήσης βίας, όπως και με την χρήση στρατιωτικής δύναμης, ασκεί, ακόμη και σήμερα, παράνομα εξουσία στο 36.4% των εδαφών ενός κυρίαρχου Κράτους, αυτό της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Β) Ανακήρυξη του ψευδοκράτους

Στις 15 Νοεμβρίου 1983 η τουρκική πλευρά προχώρησε σε μονομερή ανακήρυξη ανεξαρτησίας του ψευδοκράτους στο κατεχόμενο τμήμα της Κύπρου. Η ανακήρυξη αυτή είναι ευθέως αντίθετη και παραβιάζει προκλητικά την Συνθήκη Εγγυήσεως, την Συνθήκη Εγκαθίδρυσης και την Συνθήκη Συμμαχίας της Κυπριακής Δημοκρατίας, που οι ίδιοι οι Τούρκοι επικαλούνται στην προσπάθεια να «εμφανίσουν» ως δήθεν νόμιμη την καθόλα παράνομη εισβολή. Συγκεκριμένα, η ανακήρυξη του ψευδοκράτους, του επονομαζόμενου ως «Τουρκική Δημοκρατία Βόρειας Κύπρου», («ΤΔΒΚ»), παραβιάζει το άρθρο 2 της Συνθήκης Εγγυήσεως, αφού διαρρηγνύει την εδαφική ακεραιότητα και καταλύει την ασφάλεια της Κυπριακής Δημοκρατίας. Η προσπάθεια δημιουργίας ενός ανεξάρτητου κατ'επίφασιν, αλλά στην ουσία και πραγματικότητα απολύτως ελεγχόμενο από την Τουρκία, ψευδοκράτους, έγινε ώστε να δοθεί στην Τουρκία η ευκαιρία να παρουσιάσει η ίδια ως νόμιμη την κατοχή του 36.4% της Κύπρου, και έτσι να την μονιμοποιήσει. Η καθολική άρνηση της διεθνούς κοινότητας να αναγνωρίσει το ψευδοκράτος καταδεικνύει την ανυπόστατη της ανακήρυξης αυτής. Στο Ψήφισμα του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ με αριθμό 541 του 1983 αναφέρεται πως η ανακήρυξη του ψευδοκράτους ως ανεξάρτητο κράτος είναι μη σύμφωνη και παραβιάζει την Συνθήκη Εγγυήσεως του 1960, ενώ χαρακτηρίζει την προσπάθεια ίδρυσης ανεξάρτητου κράτους με το όνομα «Τουρκική Δημοκρατία Βόρειας Κύπρου» άκυρη, υποστηρίζοντας πως αυτή θα συνεισφέρει μόνο στην χειροτέρευση της κατάστασης στην Κύπρο. Επίσης, καλεί όλα τα κράτη μέλη του ΟΗΕ, άρα και την Τουρκία, να μην αναγνωρίσουν κανένα

άλλο κράτος στην Κύπρο, εκτός από την Κυπριακή Δημοκρατία. Σημειώνεται πως η επονομαζόμενη ως «ΤΔΒΚ» δεν έχει αναγνωριστεί ως ανεξάρτητο κράτος από καμία χώρα, με μόνη εξαίρεση την Τουρκία. Οι παραπάνω θέσεις επαναβεβαιώνονται και με το Ψήφισμα του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ υπ' αριθμόν 550 του 1984, το οποίο καταδικάζει την ανταλλαγή «πρέσβων» μεταξύ της Τουρκίας και της λεγόμενης ως «ΤΔΒΚ». Ακόμα, τόσο το Συμβούλιο της Ευρώπης^[15], όσο και η Ευρωπαϊκή Ένωση^[16], χαρακτηρίζουν ως άκυρη την ανακήρυξη του ψευδοκράτους και την καταδικάζουν, απαιτώντας συγχρόνως ανάκλησή της, καθώς και την αποχώρηση των τουρκικών κατοχικών στρατευμάτων από τα κατεχόμενα εδάφη της Κύπρου.

Γ) Ο Εποικισμός

Η Τουρκία ανάμεσα στα υπόλοιπα Εγγλήματα του Διεθνούς Δικαίου που έχει διαπράξει και συνεχίζει να διαπράττει στην Κύπρο, επιτελεί και το Έγκλημα του Εποικισμού. Στο άρθρο 49 παρ. 6 της Σύμβασης της Γενεύης του 1949 αναφέρεται: «Η κατοχική δύναμη θα πρέπει να μην πραγματοποιεί διωγμούς (εννοείται: των ανθρώπων που διαμένουν στην κατεχόμενη περιοχή) ή να μεταφέρει ομάδες του δικού της άμαχου πληθυσμού στην κατεχόμενη περιοχή». Η Τουρκία έχει παραβιάσει και τις δύο πρόνοιες αυτού του άρθρου. Ως αποτέλεσμα της παράνομης εισβολής και της καλλιέργειας συνθηκών τρομοκρατίας και διωγμού από την Τουρκία, επακολούθησε ο διωγμός 162.000 Ελληνοκυπρίων που διέμεναν στο κατεχόμενο, πλέον, έδαφος της Κυπριακής Δημοκρατίας, γεγονός που από μόνο του βέβαια αλλοιώνει την πληθυσμιακή σύσταση και κατανομή του πληθυσμού στο νησί. Παράλληλα όμως, η Τουρκία ασκεί εκτεταμένες και μεθοδευμένες προσπάθειες εποικισμού στο κατεχόμενο κομμάτι του νησιού. Συγκεκριμένα, υπολογίζεται πως οι Τούρκοι έποικοι έχουν σήμερα ξεπεράσει σε αριθμό τους Τουρκοκυπρίους^[17]. Η δημογραφική σύσταση έχει αλλάξει ριζικά

« Η καθολική άρνηση της διεθνούς κοινότητας να αναγνωρίσει το ψευδοκράτος καταδεικνύει την ανυπόστατη της ανακήρυξης αυτής »

[15] Ψήφισμα 13 της 24^{ης} Νοεμβρίου του 1983, της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης

[16] Kypros Chrysostomides, The Republic of Cyprus, A study on International Law, Martinus Nijhoff Publishers, 2000, σελ. 244

[17] Παραβίαση βασικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ελευθεριών: Εποικισμός των κατεχομένων (mfa.gr)

Διεθνές Δίκαιο

από την προ της εισβολής εποχή και καταδεικνύεται ο παράνομος στόχος της Τουρκίας, να πετύχει, κάποια στιγμή, οι Ελληνοκύπριοι να καταστούν μειοψηφία στην Κύπρο. Ο συνεχιζόμενος εθνικισμός, που φαίνεται πως εντείνεται τα τελευταία χρόνια, είναι σαφής παραβίαση του Διεθνούς Δικαίου από την Τουρκία. Και το Έγκλημα αυτό έχει τεκμηριωθεί από το Συμβούλιο της Ευρώπης και το Ε-ΔΑΔ.

Επίλογος

Όπως γίνεται κατανοητό από όλα τα προαναφερθέντα, το Έγκλημα της Επιθετικότητας, η εθνοκάθαρση, ο εθνικισμός και τα Εγκλήματα Πολέμου, όπως και τα Εγκλήματα κατά της Ανθρωπότητας, που διαπράχθηκαν από την Τουρκία, καθώς και η ίδια η τουρκική εισβολή και κατοχή του 36.4% των εδαφών της Κυπριακής Δημοκρατίας, αποτελούν κατάφορες παραβιάσεις του Διεθνούς Δικαίου. Θεμελιώδη αρχή του Διεθνούς Δικαίου αποτελεί ο κανόνας ότι, «η παρανομία δεν μπορεί να δημιουργήσει νομιμότητα», “Ex Turpi Causa Non Oritur Actio”. Η αρχή αυτή βρίσκει εφαρμογή και στην περίπτωση της παράνομης εισβολής και κατοχής του νησιού από την Τουρκία. Δεν θα ήταν ποτέ δυνατό και θα ήταν εγκληματικό λάθος, τόσο νομικά, όσο και για τις διεθνείς σχέσεις, γενικότερα, οι παράνομες πράξεις και τα εγκλήματα που διέπραξε η Τουρκία, ή και οποιοδήποτε άλλο κράτος, να παράξουν νόμιμα αποτελέσματα. Η διεκδίκηση της Τουρκίας για λύση δύο κρατών ή αναγνώρισης κυριαρχικής ισότητας στις δύο κοινότητες της Κύπρου στο Κυπριακό πρόβλημα, αλλά επιδιώκει την νομιμοποίηση των κατάφορων παρανομιών της στην Κύπρο, υπό το επίταγμα της δήθεν «αναγνώρισης των πραγματικότητας επί του εδάφους».

Το Κυπριακό ζήτημα δεν αποτελεί διμερές ζήτημα Ελλάδας-Τουρκίας, ούτε αυστηρά πολιτικό ζήτημα, όπως ισχυρίζεται η Τουρκία^[18]. Το Κυπριακό είναι ένα διεθνές ζήτημα παραβίασης θεμελιωδών αρχών του Διεθνούς Δικαίου. Σύμφωνα δε, με τον ορθό χαρακτηρισμό από πλευράς Διεθνούς Δικαίου, στον οποίο συχνά προβαίνουν οι εκάστοτε Πρόεδροι της Κυπριακής Δημοκρατίας, όπως και

οι εκάστοτε Πρωθυπουργοί της Ελλάδας, καθώς και ο πρώην Έλληνας Υπουργός Εξωτερικών Ν. Δένδιας: «Το Κυπριακό είναι ζήτημα εισβολής και κατοχής»^[19].

Επίμετρο - Εισηγήσεις για Καταδίκη της Τουρκίας και νόμιμη επίλυση του Κυπριακού

Η Κυβέρνηση της Κυπριακής Δημοκρατίας ή η Ελληνική Κυβέρνηση ή από κοινού και οι δύο χώρες, να προσφύγουν στο Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο ή στο Διεθνές Δικαστήριο Δικαιοσύνης, καταγγέλλοντας τα τουρκικά Εγκλήματα και ζητώντας αποκατάσταση της νομιμότητας στην Κύπρο.

Οι πρόσφατες εξελίξεις, με τις κατηγορίες επιτέλεσης Εγκλημάτων αρμοδιότητας των Διεθνών Δικαστικών Σωμάτων, που εξαγγέλθηκαν για την Σύγκρουση στην Ουκρανία και για την Σύγκρουση στην Γάζα, ενώπιον αυτών των Διεθνών Δικαστικών Οργάνων, καταδεικνύουν το επιβεβλημένο και το υλοποιήσιμο τέτοιων προσεγγίσεων.

Σύμφωνα με την Απόφαση του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου, από την στιγμή που στο έδαφος ενός κράτους μέλους στο Καταστατικό του Δικαστηρίου τελούνται εγκλήματα που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα του Δικαστηρίου, τότε έχει δικαιοδοσία να επιληφθεί της εξέτασης και δίωξης τους. (Παλαιστίνη, άρα και Κύπρος, η οποία αποτελεί μέρος στο Καταστατικό του Δικαστηρίου από τις 7 Μαρτίου 2002).

Τα συναφή Εγκλήματα στην Κύπρο, ιδίως της Επιθετικότητας, αποτελούν Διαρκή και Συνεχιζόμενα Εγκλήματα, και άρα, ακόμα και σήμερα, πενήντα χρόνια μετά, μπορούν να διωχθούν.

Όπως ορίζει το Καταστατικό του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου, το Δικαστήριο έχει δικαιοδοσία να επιληφθεί Εγκλημάτων που διαπράχθηκαν μετά την 1η Ιουλίου 2002. Επομένως, για την περίπτωση της Κυπριακής Δημοκρατίας, μπορεί να επιληφθεί όσων τέτοιων Εγκλημάτων συνεχίζεται μετά την 1η Ιουλίου 2002 η διάπραξή τους. Ορισμένα από αυτά είναι: 1) το Έγκλημα της Επιθετικότητας, το οποίο συνεχίζεται και μετά από την πιο πάνω ημερομηνία, μέσω της παράνομης

« Το Κυπριακό είναι ένα διεθνές ζήτημα παραβίασης θεμελιωδών αρχών του Διεθνούς Δικαίου»

[18] Cyprus / Republic of Türkiye Ministry of Foreign Affairs (mfa.gov.tr)

[19] Δένδιας: Το Κυπριακό είναι πρωτίστως ζήτημα εισβολής και κατοχής - CNN.gr

50 Χρόνια από την Τουρκική Εισβολή και Κατοχή

στρατιωτικής κατοχής, που είναι απότοκο της τουρκικής εισβολής του 1974, 2) η μη αποκάλυψη της τύχης των Αγνωσμένων, μετά από την πιο πάνω ημερομηνία, από τη στιγμή που η Τουρκία, μέσω των στρατιωτικών της αρχείων είναι σε θέση να προσδιορίσει την τύχη τους, 3) η συνέχιση του εκτοπισμού των προσφύγων, μέσω της συνεχιζόμενης απαγόρευσης της επανεγκατάστασής τους στις πατρογονικές τους εστίες, 4) το συνεχιζόμενο Έγκλημα του Εποικισμού, κ.ο.κ.

Οφείλουν, Κυπριακή Δημοκρατία και Ελλάδα, μαζί με άλλες ομονοούσες χώρες, να μελετήσουν άμεσα, μέσω διεθνούς κύρους Διεθνολόγων, ένα τέτοιο εγχείρημα, και να το υλοποιήσουν, χωρίς περαιτέρω καθυστέρηση. [Ήδη, υπάρχουν συναφείς μελέτες στο Υ-

πουργείο Εξωτερικών της Κυπριακής Δημοκρατίας, τόσο από Κύπριους εμπειρογνώμονες, μεταξύ των οποίων και του υπογράφοντα το παρόν άρθρο Διεθνολόγου και πρώην Πρέσβη, όσο και από διεθνούς κύρους Διεθνολόγους, που υποδεικνύουν το επιβεβλημένο τέτοιων προσεγγίσεων. Μόνο η πολιτική βούληση απουσιάζει!]

Μια τέτοια ενέργεια, θα αποτελέσει το καλύτερο μνημόσυνο για τα αθώα θύματα της τουρκικής επεκτατικότητας και ένα πρακτικό βήμα επιβεβλημένης επανόρθωσης της αποκατάστασης επί του εδάφους της Συνταγματικής Τάξης σε ολόκληρη την επικράτεια της Κυπριακής Δημοκρατίας!

•••••